

Občine ZR Novo mesto

Novo mesto, 6.3.2025

Zadeva: Letno poročilo o delovanju Programa Svit za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2024

Spoštovani,

V letu 2024 je bilo po preliminarinih podatkih Centra za zgodnje odkrivanje raka na NIJZ v Programu Svit odkritih **215 primerov raka debelega črevesa in danke** (od teh 14 v zdravstveni regiji Novo mesto). Rak je bil pri večini obolelih odkrit zgodaj, kar zanje pomeni boljšo prognozo bolezni, manj zahtevno zdravljenje in hitrejše okrevanje. **Pri 1.676 oseb** (125 iz zdravstvene regije Novo mesto) **pa so bile odkrite in odstranjene predrakave spremembe** – torej pravočasno in pred morebitnim nastankom raka.

Ob uvedbi Programa Svit leta 2009 je bil rak debelega črevesa in danke prvi najpogostejši rak, ki je ogrožal življenja prebivalcev in prebivalk Slovenije. Po pojavnosti bolezni smo bili v samem evropskem vrhu. **Danes je ta bolezen, tudi po zaslugi Programa Svit, že manj pogosta.** Po podatkih Registra Raka Republike Slovenije **danes v Sloveniji za rakom debelega črevesa in danke zboli letno vsaj 450 oseb manj**, kot bi jih lahko pričakovali, če Programa Svit ne bi bilo. Ta številka bi lahko bila še boljša, če bi se v program odzvalo še več vabljenih oseb, zato vam v nadaljevanju posredujemo natančno **Poročilo o odzivnosti v Program Svit za Slovenijo in zdravstveno regijo Novo mesto (po občinah).**

SLOVENIJA:

Od 1. 1. do 31. 12. 2024 je bilo v program povabljenih 319.700 oseb in 318.302 osebama je bilo vabilo tudi vročeno. Izjavo o sodelovanju je vrnilo 206.708 oseb (64,94 %). Zaradi začasnih ali trajnih izključitvenih kriterijev (kolonoskopija v zadnjih treh letih z odstranjenimi polipi ali brez, rak debelega črevesa ali danke in kronična vnetna črevesna bolezen) je bilo izključenih 13.128 (6,35 %) oseb. V programu ni želelo sodelovati 308 oseb (0,10 %). Komplet testerjev za odvzem dveh vzorcev blata na prikrito krvavitev blata je bil poslan 194.117 osebam. Za analizo primerne vzorce je do 31. 12. 2024 vrnilo 183.646 (93,90 %) oseb. Med analiziranimi osebami je imelo 173.796 (94,64 %) oseb negativen izvid in 9.850 (5,36 %) oseb pozitiven izvid. Presejane¹ je bilo 60,49 % povabljenih populacije. V letu 2024 je bilo izvedenih 9.853 kolonoskopij v 23 pooblaščenih kolonoskopskih centrih in dveh izpostavah.

¹ Presejanost je določena kot količnik med številom oseb, ki so vrnile komplete vzorcev blata (ne glede na to, ali so bili ustrezni za analizo ali ne) v obdobju od 1. 1. 2024 do 31. 12. 2024, ne glede na to, v katerem presejalnem krogu so vrnile komplete vzorcev blata in številom oseb, ki jim je bilo poslano in vročeno vabilo minus število oseb z izključitvenimi kriteriji v obdobju od 1.1.2024 do 31. 12. 2024, ne glede na to, v katerem presejalnem krogu so bile povabljene oz. imele evidentiran izključitveni kriterij.

Vabljenje ciljne populacije po mesecih prikazuje Tabela 1. Podrobnejša analiza odzivnosti² po zdravstvenih regijah (glej Tabelo 2) je pokazala najvišjo odzivnost vabljenih v program v zdravstveni regiji Kranj (68,31 %), najnižjo pa v zdravstveni regiji Koper (61,66 %).

Tabela 1. Vabljenje oseb ciljne populacije v Program Svit v letu 2024.

Mesec vabljenja	Letnica rojstva												
Januar	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972	1974
Februar	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972	1974
Marec	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972	1974
April	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972	1974
Maj	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972	1974
Junij	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972	1974
Julij	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972	1974
Avgust	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972	1974
September	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972	1974
Oktober	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972	1974
November	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972	1974
December	1950	1952	1954	1956	1958	1960	1962	1964	1966	1968	1970	1972	1974

Tabela 2. Odzivnost vabljenih v Program Svit na ravni Slovenije in po zdravstvenih regijah v letu 2024.

Zdravstvena regija	Odzivnost	Odzivnost - moški	Odzivnost - ženske
CELJE	65,70%	59,21%	71,94%
KOPER	61,66%	55,71%	67,57%
KRANJ	68,31%	63,54%	72,71%
LJUBLJANA	65,10%	59,53%	70,28%
MARIBOR	61,98%	55,86%	67,91%
MURSKA SOBOTA	63,34%	57,61%	68,60%
NOVA GORICA	68,02%	63,51%	72,37%
NOVO MESTO	66,75%	59,64%	73,67%
RAVNE NA KOROŠKEM	66,60%	60,46%	72,65%
SLOVENIJA	64,94%	59,10%	70,49%

Odkritih je bilo 215 primerov raka debelega črevesa in danke, 1.676 oseb je imelo napredovali adenom, kar predstavlja večje tveganje za nastanek raka. Tabela 3 prikazuje vrsto in delež odkrite patologije pri osebah z opravljeno prvo kolonoskopijo v letu 2024. Navedeni podatki so odraz preliminarne analize na dan 10. 1.2025.

² Odzivnost na poslana vabila je določena kot količnik med številom oseb, ki so vrnile podpisano izjavo o sodelovanju v Programu Svit v obdobju od 1. 1. 2024 do 31. 12. 2024, ne glede na to, v katerem presejalnem krogu so bile povabljene in številom oseb, ki jim je bilo vabilo poslano v obdobju od 1. 1. 2024 do 31. 12. 2024, ne glede na to, v katerem presejalnem krogu so bile povabljene minus število oseb, ki jim vabilo ni bilo vročeno v istem obdobju, ne glede na to, v katerem presejalnem krogu so bile povabljene.

ZDRAVSTVENA REGIJA NOVO MESTO:

Od 1. 1. do 31. 12. 2024 je bilo v program povabljenih 20.965 oseb, od tega 10.349 moških in 10.616 žensk. 20.908 osebam, od tega 10.304 moškim in 10.604 ženskam, je bilo vabilo tudi vročeno. Izjavo o sodelovanju je vrnilo 13.957 (66,75 %) oseb, od tega 6.145 (59,64 %) moških in 7.812 (73,67 %) žensk. Zaradi začasnih ali trajnih izključitvenih kriterijev (kolonoskopija v zadnjih treh letih z odstranjenimi polipi ali brez, rak debelega črevesa ali danke in kronična vnetna črevesna bolezen) je bilo izključenih 958 (6,86 %) oseb, od tega 411 moških in 547 žensk. V programu ni želelo sodelovati 10 (0,05 %) oseb, od tega 6 moških in 4 ženske. Od 12.345 vrnjenih kompletov vzorcev blata primernih za analizo je bilo 11.665 (94,49 %) testov negativnih in 680 (5,51 %) testov pozitivnih. Presejane je bilo 62,25 % povabljenih populacije. Odzivnost vabljenih po občinah prikazuje Tabela 4.

Tabela 3. Odzivnost vabljenih v zdravstveni regiji Novo mesto po občinah v letu 2024.

Občina	Odzivnost	Odzivnost - moški	Odzivnost - ženske
Mirna Peč	88,22%	85,17%	91,07%
Dolenjske Toplice	73,26%	71,37%	75,00%
Semič	71,84%	64,93%	77,67%
Šentjernej	70,00%	63,46%	76,42%
Šmarješke Toplice	70,00%	62,45%	77,43%
Straža	69,26%	62,94%	74,92%
Črnomelj	68,13%	59,94%	75,57%
Šentrupert	67,67%	64,00%	71,36%
Žužemberk	67,64%	61,05%	74,34%
Metlika	67,13%	57,38%	77,08%
Mokronog-Trebelno	66,81%	57,32%	76,37%
Mirna	66,75%	59,69%	73,85%
Novo mesto	65,89%	58,82%	72,75%
Trebnje	65,09%	57,44%	73,73%
Kostanjevica na Krki	64,38%	58,06%	70,05%
Krško	62,66%	55,64%	69,24%
Škocjan	62,11%	55,73%	69,13%
NOVO MESTO	66,75%	59,64%	73,67%

V letu 2024 je 644 oseb s pozitivnim testom na prikrito krvavitev v blatu prvič opravilo kolonoskopijo. Odkritih je bilo 14 primerov raka debelega črevesa in danke, 125 oseb je imelo napredovali adenom, kar predstavlja večje tveganje za nastanek raka.

Odzivnost po občinah v obdobju od leta 2020 do 2024 prikazuje Tabela 5. Gibanje odzivnosti v zdravstveni regiji Novo mesto v primerjavi z gibanjem odzivnosti v Sloveniji prikazuje Graf 1.

Tabela 4. Odzivnost po občinah v obdobju od leta 2020 do 2024 v zdravstveni regiji Novo mesto.

Občina	2020	2021	2022	2023	2024
Črnomelj	67,21%	63,62%	66,31%	66,48%	68,13%
Dolenjske Toplice	74,48%	69,19%	70,62%	73,02%	73,26%
Kostanjevica na Krki	69,17%	60,11%	61,24%	68,42%	64,38%
Krško	60,21%	59,64%	59,52%	63,51%	62,66%
Metlika	60,00%	61,56%	60,03%	67,47%	67,13%
Mirna	67,89%	70,73%	65,96%	70,54%	66,75%
Mirna Peč	81,53%	74,03%	79,58%	74,01%	88,22%
Mokronog-Trebelno	67,59%	64,65%	71,37%	64,73%	66,81%
Novo mesto	63,83%	67,02%	64,53%	68,71%	65,89%
Semič	77,78%	67,19%	72,67%	70,19%	71,84%
Straža	68,78%	65,71%	69,09%	72,25%	69,26%
Šentjernej	70,33%	63,65%	67,83%	64,52%	70,00%
Šentrupert	71,66%	75,29%	66,76%	73,13%	67,67%
Škocjan	66,13%	62,16%	63,80%	61,11%	62,11%
Šmarješke Toplice	69,09%	69,34%	64,50%	69,32%	70,00%
Trebnje	65,69%	66,26%	63,73%	64,86%	65,09%
Žužemberk	58,40%	65,88%	63,40%	67,84%	67,64%
Novo mesto	65,31%	64,83%	64,53%	67,07%	66,75%

Graf 1. Gibanje odzivnosti v zdravstveni regiji Novo mesto v primerjavi z gibanjem odzivnosti v Sloveniji.

